

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XVIII., číslo 2

24. I. 2021 / neprodejné

Z OBSAHU	Rozjímání o čase a o rodině	07
	Proroci, kteří předpověděli konec katolického Irsku	08
	C. S. Lewis a jeho nevlastní synové	14

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Vira

Paní a dívky u oltáře

„Mezi 6.–10. rokem si hrají dívky i chlapci přednostně ve skupinách stejného pohlaví. Děti, které se nepřizpůsobí, jsou často vrstevníky odmítnuty. Kluci i v pozdějším věku, jaksi přirozeně, opovrhují přítomností dívek ve svém kolektivu a naopak,“ říká vývojový psycholog. Dívky bývají šikovnější a důslednější. Lépe čtou. Mají nadání na verbální i mimoslovní komunikaci. Rychleji dozrávají v sociálně zdatné osoby, které si umí omotat kolem prstu kohokoliv. V dospělosti se to mění, ženy potřebují rytíře a na spoustu věcí samy nestačí. Řím přišel s tím, že je třeba přepsat *Kodex kanonického práva*, a to tak, aby byla explicitně dovolena služba lektorátu a akolytátu ženám (které obojí dneska už mnohde vykonávají). Mnozí zajásali: otvírá se cesta k svěcení žen! Kardinál Schön-

born upřesňuje, že „Svatý otec vyjasnil, že jde o laické služby, které nejsou nijak spojeny se svátostí kněžského svěcení.“ Pak je ale na místě otázka, co tím Řím fakticky sleduje a proč tento krok právě teď? V době, kdy je spíše nutné učit o nedotknutelné důstojnosti každého člověka, muže či ženy, protože jsou obrazem Boha a žádná „role“ na světě je nemůže zmenšit, ale ani jim zaručit, že mohou být tím, čím jednoduše být z podstaty stvoření nemohou. Jsou místa, kde jsou běžně při mši svaté u oltáře slečny. Ale všimněte si – tam, kde dívenky ministrují, mizí kluci. Logické – nechťejí být těmi horšími. Vedle osmileté dívky se stejně starý ministrant cítí úplně k ničemu. Potřeba výsadního mužského (nebo ženského) kolektivu, popřená na jiných úrovních (školou počínaje), se vytratí.

U ministrantek to nezůstává, vycestujeme-li například do Německa či do Velké Británie, kněz je v presbytáři vedle dvou, tří zralých aktivních žen, doslova na úrovni podřadného asistenta. Téma úcty k autoritě a v tomto případě tedy k osobě kněze, který je prvním v čele jemu svěřených farníků, by bylo na samostatný text. Na to tady teď není prostor. Ale varování v tom nepřehlédněme. Sv. Terezie z Lisieux na konci svého života napsala, že hluboce touží být knězem, ale také přijala „oběť“ toho, že k tomuto ideálu nikdy nedospěje. „V srdci Církve budu láskou.“ Takto učitelka Církve ukázala, že povolání ženy nemusí být o nic méně vznešené než povolání kněze.

Zdeňka Rybová,
šéfredaktorka RC Monitoru

Open Doors: 340 milionů pronásledovaných křesťanů, Covid vyhrocuje diskriminace

Křesťané jako první propouštění z práce a jako poslední adresáti podpory a humanitární pomoci. Covid se stal jedním z faktorů zhoršené situace křesťanů v zemích, kde je jejich situace tradičně křehká. Nárůst pronásledování a zabíjení pro víru je však celosvětovým trendem, ukazuje nový raport mezinárodního sdružení Open Doors. Počet křesťanů zavražděných z náboženských důvodů se loni zvýšil o 60%. „Křesťané prosí, aby se na ně nezapomínalo v modlitbě a na platformách mezinárodní diplomacie,“ říká Cristian Nani, ředitel italské větve nadace.

Více než 340 milionů křesťanů je pronásledováno kvůli své víře, protože žijí v nepřátelských oblastech, jsou obětmi předsudků, netolerance, nemají možnost hájit svůj život, jejich svoboda a vlastnictví jsou ohrožovány. Chmurný obraz předkládá ve svém novém raportu mezinárodní sdružení Open Doors, založené v roce 1955 na pomoc pronásledovaným křesťanům. Analýza nadepsaná *World Watch List* byla včera představena v tiskovém středisku italského parlamentu.

Dokument konstatuje, že pronásledování křesťanů se rozrůstá ve všech oblastech. V minulém roce bylo zabito pro víru 4761 křesťanů (jde o šedesátiprocentní nárůst ve srovnání s rokem 2019). K největším masakrům docházelo v Nigérii a v subsaharské Africe. Open Doors dále mluví o 4277 křesťanech vězněných bez procesu, téměř vždy na základě smyšlených obvinění. Jediný pozitivní údaj poukazuje na nižší počet zničených kostelů a náboženských areálů.

V klasifikaci států se situace jedno-

Foto: delayed gratification / flickr

značně zhoršila. Dvanáct zemí označuje raport za dějiště extrémního pronásledování. Od roku 2002 je na prvním místě Severní Korea, za níž následují Afgánistán, Somálsko, Libye, Pákistán a následují Eritrea, Jemen, Irán, Nigérie, Indie, Irák a Sýrie. V zemích, kde byla situace křesťanských komunit nestabilní již dříve, jako Indie, Vietnam, Myanmar nebo Bangladéš, se zpravidla situace velmi zhoršila v souvislosti s pandemickými restrikcemi.

„Covid je zcela jistě jedním z klíčových prvků naší analýzy ve vztahu k diskriminaci křesťanů v roce 2020. V řadě zemí jsme slyšeli stížnosti na to, že se křesťané kvůli své víře ocitli poslední v řadě a nezřídka na konci distribuované pomoci už nic nezbyvalo,“ konstatuje Cristiano Nani, ředitel italské větve Open Doors.

Na otázku, jaké trendy se specificky projeví v uplynulém roce, odpovídá:

„Rozlišili jsme pět základních trendů: prvním z nich je Covid-19, který vyhroutil kulturní, sociální a ekonomickou zranitelnost v některých společnostech. Druhým trendem je militantní islamismus. Také třetí trend má souvislost s Covidem-19, jde o větší dozor nebo restrikce náboženské svobody ze strany určitých vlád. Další tendencí je posilující provázanost nacionalismu s majoritním náboženstvím v některých zemích. A poslední: Covid-19 přispěl ve Střední Americe ke konsolidaci vlivu kriminálních skupin, obchodníků s drogami.“

„Právě ve společnostech, kde je víra rizikovým faktorem, jako je Irák nebo Sýrie, se nakonec přítomnost křesťanů může ukázat jako zcela klíčová pro obnovu zdevastovaných zemí a srdcí poznamenaných beznadějí,“ dodává ředitel italské větve organizace Open Doors

Vatican News

Nová kniha o sv. Ludmile

Při příležitosti letošního 1 100. výročí od umučení přemyslovské kněžny svaté Ludmily vychází unikátní publikace věnovaná této významné osobnosti českých dějin.

Kniha má vyjít na jaře 2021 v pevně

vazbě o rozměrech 210 x 240 mm, s ražbou filigránu na přední a zadní straně obalu. „Život sv. Ludmily je spojován s příchodem křesťanství, slovanské liturgie a slovanským písemnictvím do

českých zemí. Nenechte si ujít legendu o „Železné lady“ našich dějin,“ říká vydavatel publikace Frank Nekovar.

Apha.cz

Šiitský vůdce Muktada Sadr vytváří Výbor pro navrácení nezákonně zabaveného majetku křesťanů

Irácký šiitský představitel Muktada Sadr, vůdce politického uskupení Sadristské hnutí, silně zastoupeného v iráckém parlamentu, nařídil vytvoření výboru, který bude mít na starost shromažďování a ověřování zpráv a stížností ohledně případů nelegálního vyvlastňování majetku křesťanů v různých oblastech země.

Moqtada al-Sader. Foto: wikimedia.org

Toto rozhodnutí bylo oznámeno v prohlášení vydaném v prvních několika dnech roku 2021.

V dokumentu jsou uvedena jména spolupracovníků Muktady Sadra, kteří byli do tohoto výboru vybráni, a také e-mailové adresy a účty na WhatsAppu, kam mohou křesťané zasílat dokumenty o vlastnictví nemovitostí – domů a půdy -, jež jim v posledních letech nezákonně zabavili jiní lidé nebo skupiny.

Cílem operace, kterou šiitský vůdce zahájil, je obnovit spravedlnost a ukončit porušování vlastnických práv „křesťanských bratří“, včetně přečinů, za něž byli zodpovědní příslušníci šiitského hnutí, vedeného Muktadou Sadrem.

Výzva k ohlašování případů nezákonného vyvlastňování je určena také rodinám křesťanů, kteří v posledních letech odešli ze země. Stížnosti na porušování vlastnických práv křesťanů lze výboru zasílat do konce příštího ramadánu.

V neděli 3. ledna 2021 dopoledne na-

vstívila chaldejského patriarchu Louise Raphaela Saka delegace poslaná Muktadou Sadrem a vedená šejkem Salahem al-Obaidim a přinesla hlavě chaldejské církve blahopřejné poselství k vánočním svátkům spolu s kopií dokumentu, jímž šiitský politik ustanovil výbor pověřený shromažďováním dokumentů o domech a půdách, jež dříve vlastnili křesťanští majitelé a které jim byly nezákonně zabaveny. Patriarcha a kardinál Sako Muktadu Sadrovi poděkoval za iniciativu, která si klade za cíl ukončení křivd vůči křesťanským občanům a zdůrazňuje důležitost zajištění ochrany obecného blaha národa, což staví nad veškeré soukromé či sektářské zájmy.

Muktada Sadr již na počátku roku 2016 požadoval právo křesťanů na domy a nemovitosti, které byly mnoha křesťanským rodinám v Bagdádu, Kirkúku a dalších iráckých oblastech nezákonně vyvlastněny, a jejich navrácení.

Fides

SLOVO BISKUPA

Při zmínkách o možných příčinách současné pandemie se téměř každý vyjadřuje negativně, když se za její možnou, ale i pravděpodobnou příčinu považuje Bůh resp. Boží upozornění, resp. trest. A přitom si neuvědomujeme, že je lepší upadnout do rukou milosrdného Boha než být hříčkou nemilosrdné přírody nebo lidí. S Bohem je možné jednat, můžeme ho prosit a máme velkou naději (v tomto případě jistotu), že nám vyhoví. Jen musíme uskutečnit slíbené. Přírodě, přírodním zákonům můžeme slibovat cokoli, jimi to však ani nehne. A člověk hledí převážně jen na své zájmy. Tak co je lepší? Pak je tu ještě jedna možnost, na kterou se spoléhá současná společnost a „mainstreamová“ media: člověk se uzdraví sám; sám vynalezne lék, vakcínu proti této nemoci. Nikoho vlastně nepotřebuje. A co, když se mu to nepodaří? Co, když se to zneužije? Bez Boha, bez nadpřirozených důvodů, se nic dlouhodobě nepodaří a neudrží. Většinou se dříve nebo později všechno, co se dá zneužít, zneužije. Co nám pak zůstane, jaká ještě bude možnost na záchranu? Vzpomeňme se na jednu větu z Písma: „David řekl: Upadněme do rukou Jahvových, neboť jeho milosrdenství je veliké, ať však neupadnu do rukou lidí.“ (2 Sam 24,14). My vždycky upadneme do rukou lidí, když se spoléháme jen na jejich práci a objevy. Tak to bylo i za poslední války. Nejničivější byly zbraně založené na nejnovějších objevech vědy, tedy výtvořiny a konstrukce člověka. Současný svět je však ještě víc ohrožen svými objevy... Bude dobře si připomenout zkušenost jednoho filozofa dvacátého století, který řekl: „Jedině Bůh nás může zachránit!“ (M. Heidegger). Je zajímavé, že nebyl známý svou vírou a náboženskostí, ale na konci života přece dospěl k tomuto jednoznačnému názoru. A jsem přesvědčen, že i ze současné pandemie a jejích důsledků nás může po té, když jsme udělali všechno, co bylo v našich možnostech, nakonec zachránit jedině Bůh.

+Ladislav Hučko

Mons.ThDr. RNDr.
Ladislav Hučko, CSc.,
apoštolský exarcha
řeckokatolické církve

EKUMENICKÝ HERETIKON

K týdnu modliteb za jednotu křesťanů

V těchto dnech, kdy si připomínáme týden modliteb za jednotu křesťanů, bude jistě řečeno mnoho slov o důležitosti pokání a smíření, o skandálu, kterým rozdělení křesťanů pro svět bezpochyby je, o ekumenických aktivitách apod. V našich krajích se zdá, že problematika rozdělení je především problém katolicko–protestantský; když se začne mluvit o rozdělení, vybaví se většině lidí kostnická hranice s českým mistrem, Luther přibíjející na kostelní vrata své pověstné teze, Tridentský koncil, prostě ovzduší 15. a 16. století poznamenané náboženskými spory, které vyvrcholily rozbitím jednoty západní církve. V jiných krajích, např. na Ukrajině, je rozdělení vnímáno hlavně jako spor katolicko–pravoslavný a místo výše zmíněných obrazů se vtírají spíše představy římských legátů a cařihradského patriarchy dávajících se navzájem do klatby a následné neúspěšné unijní snahy, které z různých důvodů místo žádoucí jednoty dosahovaly často pravého opaku. Jak často lze slyšet toužebný povzdech po ztracené jednotě prvotní církve, po společenství víry a lásky, které panovalo v prvním tisíciletí. Ale není šťastná představa jednoty v prvních stoletích církve iluzí? Již při prvním pozorném pohledu na toto období musíme připustit, že iluzí je. Málokterá doba byla tak bohatá na hereze a schismata jako první tisíciletí. Tento fakt ovšem nelze chápat jako důkaz o marnosti nebo zbytečnosti současných ekumenických snah. Může nám ale pomoci k lepšímu pochopení neustálého boje za jednotu církve, za pravé učení a za správný křesťanský život. Podívejme se tedy na počátky církve poněkud podrobněji.

Nový zákon

Jedna z nejznámějších pasáží o sporech a herezích prvotní církve je první list apoštola Pavla do Korinta (1,11–17). Petr, Pavel, Apollo nebo Kristus? Zde byla nezdravá sektářská tendence zřejmě včas podchycena a úspěšně odražena. Prvotní

Sv. Pavel píše epistoly ve vězení. Foto: faithinhisblood.org

církev se však musela vypořádat i s explicitním odmítáním nebo zkeslováním apoštolské nauky, ať už ve věci pravd víry nebo morálky. Byly to například judeo–křesťanské hereze (Kol 2,8.16–19), velmi nebezpečné systémy gnostické (1Tim 1,3–7; 4,1–11; 2Tim 2,14–26; 3,6–9; Tit 1,9–16; Juda; 2Petr 2; Zj 2,2.6.20–25), docházelo dokonce k odmítání vtělení (1Jan 4,1–6; 2Jan 7), stejně jako k vážným morálním úpadkům (1Kor 5,1–2; Zj 2,13–16.20–25). Spisy Nového zákona často svědčí o obraně církve před bludy a morálním rozvratem (1Tim 4,7–11; 2Tim 2,21; 2Jan 10) a zjistíme i pro někoho možná překvapující fakt, že exkomunikace (vyobcování z církve) není výmyslem „temného středověku“ (1Kor 5,13; 1Tim 1,20; Tit 3,10–11).

Církev předkonstantinovská

Viděli jsme, že apoštolská církev nebyla bez problémů a sporů. V následujících stoletích se však situace zkomplikovala ještě víc; pomohl tomu ve velké míře rychlý růst církve, hlubší reflexe nad otázkami víry a životní praxe a v neposlední řadě konfrontace s okolními filosofickými a náboženskými systémy. Mnohé z herezí této doby mají své kořeny již v době apoštol-

ské, jako např. židokřesťanské heretické skupiny popírající božství Krista a odmítající autoritu apoštola Pavla (ebionité, elkesaité, nazarejci), které na konci prvního století přijímaly podněty gnostické. V téže době se objevují přehnaně asketičtí enkratité, odmítající manželství a zakazující požívání masa, církví sice odsouzení, ale přesto nikoli zcela bez vlivu na vznikající mnišství. Celé knihy byly napsány o gnostických, širokém duchovním proudu, jehož kořeny sahají do doby předkřesťanské. Slovo gnosticismus je odvozeno z řeckého *gnosis* (poznání), neboť stoupenci tohoto směru přikládali stěžejní důležitost poznání jistých tajemství a zasněžení. V podstatě šlo o synkretismus – směs některých starých řeckých filosofí, pohanských mystérií a mytologií, astrologie a samozřejmě i nejrůznějších výkladů křesťanského Zjevení. Známým gnostikem byl v Římě působící Valentinus. Možná bude účelné krátce si přiblížit jeho učení: Základním principem je pro Valentina Otec, z něhož vychází patnáct dvojic duchovních bytostí (eonů). Ti vytvářejí duchovní sféru. Tvorstvo světa, stvořené demiurgem, se do této duchovní sféry touží dostat, neboť lidé obsahují vedle hmoty i prvek duchovní. Aby se duše oprostila od těla a po smrti mohla

Raffael Santi: Disputace o Svátosti oltářní (1508–1511)

projít říšemi nepřátelských mocností, je nutně člověka zasvětit do pravého poznání (*gnose*), které mu umožní odolat demiurgovým andělům a dostat se do říše světla. Dědicem starověkého gnosticizmu je známé hnutí New Age, které je dnes také křesťany odmítáno.

Další velkou hrozbu rané církvi představoval marcionismus. Prakticky se jednalo o striktní dualismus. Marcion (nar. okolo 85, syn synopského biskupa, později exkomunikován) odmítl Starý zákon i s jeho „bohem zla“ a uznával jen „dobrého Boha Nového zákona“. To, že odmítal skutečné lidství Krista a v důsledku svého dualismu nenáviděl tělo, nás už asi ani nepřekvapí.

Další dualistický pohled na svět představoval manicheismus (3. stol.). Jeho zakladatel, Peršan Mání (215–273), sloučil prvky buddhismu, zoroastrismu a křesťanství. Život je pro něj zápas dobra a zla, ducha a hmoty, což je opět spojeno s odmítáním sexuality stejně jako některých pokrmů a nápojů. Montanismus byl zase reakcí na údajné zesvětštění církve. S mravním rigorismem je zde spojeno i vyhledávání mučednictví a očekávání brzkého konce světa. Bohužel se k montanistům na konci svého života přidal i jeden z nejvýznamnějších otců té doby – Tertullianus.

Bylo by možné pokračovat v tomto výčtu dále, zmínit kristologické bludy jako arianismus (popírání božství Kris-

ta), monofyzitismus (učení o jedné přirozenosti v Kristu), dále pelagianismus (učení, že člověk nepotřebuje nutně ke spáse Boží milost) apod. Že k bludům nebyli církevní otcové nijak shovívaví, svědčí také názvy jejich děl: *Adversus Marcionem*, *Adversus haereses*, *Contra Celsum*, *Adversus Hermogenem*, *De praescriptione haereticorum*, *Adversus Valentinianos*, *Adversus Praxean*... abychom uvedli jen několik málo případů.

Co tedy s ekumenismem?

Tento stručný nástin dějin herezí v prvních staletích církve by nás neměl v žádném případě zdrtit nebo vést k rezignaci na ekumenismus. Měl by nám ale vzít až příliš časté iluze o jakémsi ideálním a nezkaženém čase, kdy všichni křesťané žili v dogmatické a morální svornosti a lásce. Jsme jen lidé, to znamená bytosti omylné a hříšné. Snění o pozemských časech (lhostejno zda minulých či budoucích) nezatížených dědičným hříchem, kdy všichni žijí v dokonalé jednotě, lásce a pravdě, zůstává pouhým sněním a praktická snaha o realizaci takové utopie končí terorem, o tom nás dějiny přesvědčují dostatečně.

Dále bychom si měli uvědomit, že poklad víry je příliš vzácný, než aby se dal v zájmu jednoty korigovat, osekávat nebo „vylepšovat“, snažit se o kompromis. Nejde především o to, kdo si kdysi začal, kdo první pohoršil... Kdo z nás

je bez hříchu, ať první hodí kamenem. Hříšní jsme všichni, takže by se žádné kamenování konat nemělo, ale pouze to, že se nebudeme nenávidět, samo o sobě žádanou jednotu nenastolí, vzájemný respekt a spolupráce je pouze prvním a nezbytným krokem. Neshody totiž nejsou jen na rovině mezilidských vztahů, ale především v samotném pojetí Zjevení a církve. A z toho, co už bylo řečeno o sporech prvních století církve, můžeme vidět, že ve své době třeba zdánlivě malé ústupky, kompromisy a zmatení v dogmatické nebo morální oblasti nás odvádějí časem víc a víc od pravdy. Jaká by byla dnes církev, kdyby v zájmu jednoty a lásky slevila např. z hlásání sounpodstatnosti Otce a Syna? Vždyť i sám císař prý byl tehdy netrpělivý a rozladěný, jaký spor se to vede o jakýsi teologický detail.

To, co lze považovat na první pohled za nepodstatné a v zájmu jednoty pominutelné, se ve svých důsledcích může projevit jako destruktivní pro celé křesťanství. Nepravda, ať už jde o omyl, nedorozumění, nebo lež, se pravdou prostě nestane. Podívejme se tedy na skandál rozdělení církve, stejně jako na možnosti a snahy o jeho překonání, i optikou boje o pravdu. Jednoduché recepty, jako zapomenutí některých ekumenicky ožehavých dogmat, nejsou řešením, ale rezignací na pravdu a podkopáním samotných základů takto ustavené jednoty. Uvědomme si to, až budeme netrpěliví při sledování dlouholetého dialogu mezicírkevních komisí o zdánlivě nedůležitých otázkách, o vzájemné uznání některých svátostí nebo o výklad choullostivých dějinných událostí. Na obou stranách dialogu jde o hodně. Pravda bez jednoty pravdou zůstává, ale platí to i naopak?

Tomáš Machula
převzato z časopisu
Amen 1/1997

doc. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D.
filosof a teolog, bývalý rektor Jihočeské
univerzity

OBRAŤTE SE A VĚŘTE EVANGELIU

24. ledna 2021 – 3. neděle v mezidobí – Mk I,14–20

Když byl Jan (Křtítel) uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a hlásal tam Boží evangelium: „Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království. Obrat'te se a věřte evangeliu!“ Když šel podél Galilejského moře, uviděl Šimona a jeho bratra Ondřeje, jak loví v moři; byli totiž rybáři. Ježíš jim řekl: „Pojďte za mnou, a udělám z vás rybáře lidí!“ Ihned nechali sítě a následovali ho. Když popošel o něco dále, uviděl Zebedeova syna Jakuba a jeho bratra Jana, jak na lodi spravují sítě; a hned je povolal. Zanechali svého otce Zebedeu s pomocníky na lodi a odešli za ním.

Jan Zlatoústý

Když přišla plnost času a Bůh poslal svého Syna, měl lidský rod dosáhnout Boží spásy. Proto říká: „naplnilo se Boží království“. Boží království je ve skutečnosti stejné jako to nebeské, ale liší se v pojmech. Boží je to, kde vládne Bůh: v zemi žijících, kdy uvidí Boha tváří v tvář a dojdou příslibených zaslíbení, ať už pod touto láskou chceme chápat lásku nebo nějaké jiné potvrzení těch, kteří se stávají příslibem ráje, jenž je naším příslibem nebe. Je totiž dostatečně zřejmé, že Boží království se neomezuje na místo ani čas.

Hieronym

Kaje se ten, který se chce přimknout k věčnému dobru, tedy k Božímu krá-

Ježíš povolává Petra a Ondřeje. Foto: Nick Thompson / flickr

lovství. Kdo touží po ořechu, musí rozbít skořepinu. Hořký kořen zmírňuje sladkost plodu. V nebezpečí moru je útechou naděje zisku, nepříjemnost léku vyvažuje naděje zdraví. Kristovo hlásání zní „čiňte pokání“ a „věřte Evangeliu“. Vzdejte se mrtvých skutků. K čemu je dobré věřit bez dobrých skutků? K víře však nevedou zásluhy za dobré skutky, ale první je víra a po ní teprve skutky následují.

V mystickém smyslu nás tento čtverý zápas rybářů vede do nebe jako Eliáše. Na tomto tetragramu je postavena Círk-

ve. Jsou to čtyři kardiální ctnosti: poslušnost díky rozvážnosti, mužnost díky spravedlnosti, mírnost díky zašlápnutí hada a díky mravní síle Boží milosti.

Béda

Hlásat jsou posláni rybáři a nevzdělaní, aby se víra věřících neukotvila v pocitu, že je svěřena výřečným a učeným, ale pouze a jen Boží moci.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

RC MONITOR JE ZASÍLÁN BEZPLATNĚ

Můžete si jej objednat na adrese Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, I52 00 Praha nebo na rcmonitor.cz. Zde se také můžete přihlásit k pravidelnému zasílání zpráv e-mailem.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

E-mail:

PSČ:

Počet výtisků:

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasílaným darům. Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou 25 Kč, což za rok činí 600 Kč. Dary lze uplatnit pro snížení základu daně. Všem dárcům Pán Bůh zaplať.

ROZJÍMÁNÍ O ČASE A O RODINĚ

Máme různé časy: astronomický, gramatický, sportovní. Kniha *Kazatel* mluví o jiných rozměrech času: Všechno má určitou chvíli a veškeré dění pod nebem a na zemi má svůj čas: Je čas zrození i čas umírání, čas sázet i čas trhat... čas hledat i čas ztrácet... čas mlčet i čas mluvit (*Kazatel* 3,1–8).

Čas je Božím darem. Každý čas. Bůh nám jej svěřil, jsme za něj odpovědní (*Kaz* 11,9O; *Gal* 6,1O). Je pak zvláštní čas Boží: čas obrácení, čas příhodný (2 *Kor* 6,2). Boží děje se uskutečňují, když přijde plnost času (*Gal* 4,4), Je čas spásy, milosti.

Církev nám dává čas liturgický: líbezný čekání adventní, radostný čas vánoční, svatopostní čas kázně, slavnostní čas velikonoční, svatodušní čas zrání, závěr naplnění, dokonání v den soudu (1 *Petr* 1,5; 4,17; *Zjev* 22,1O).

Je také svatý čas modlitby: Ranní zasvěcení, návrat k Bohu přes den, u stolu, večerní dík. Modlitba breviáře svatě a hluboce rytmuje den. Člověk, který pokládá modlitbu za ztrátu času, ztrácí Boha, sebe, všechno. Nenaplní čas, ale zahluší jej („marnými skutky, mrtvými činy“ viz *Řím* 1,2; *Žid* 6,10-14; *Zj* 1,18). Apoštol přikazuje „vykupovat čas“ (*Ef* 5,16; *Kol* 4,5).

Z nedbalosti vůči času – Božímu daru – se asi nevyznáváme ve svátosti smíření. Posvěcovat čas nepokládáme za vážný křesťanský úkol. A přece je to tak důležité!

V souladu s Božím časem, časem liturgickým a časem modlitby je nádherné a úžasné ustanovovat *řád denního života*.

Je ještě jeden zvláštní čas: *čas rodinný*. Jeho posvěcení věnoval Ježíš třicet let. Všichni mu museli věnovat velikou pozornost: muži, ženy, manželé, snoubenci, kněží, řeholníci, řeholnice. Čas rodinný má začátek v lásce, v sebedání, které posvěcuje Bůh v plnosti času svátostí. Pak už nemá každý „svůj“ čas, ale musí být čas pro druhého a pro druhé v rodině, v čas v tom nejužším společenství.

Zvláštní fází rodinného času je *počítí*. Tu začíná lidský čas podivuhodným Božím řízením a lidskou součinností. Tento čas může ohrozit konec: zabití. Lidský plod se může odsát jako vysavačem, jako – promiňte – „cucem“ na výkaly. Je to

Foto: © Pavel Ingr / Člověk a Vira

strašné? Strašnější je skutečnost. Místo plnosti života plnost hrůzy!

Zrozením nastává dítěti nový čas. Má právo na čas. Rodiče jsou povinni dbát úzkostlivě „času dítěte“. Pedagogové a lékaři stanovili čas kojení, matka, která na to nedbá a dává se řídit prvními podvědomými reakcemi kojence, připravuje sobě malého tyрана a společnosti sobce.

Rodiče nemají čas. Proto si jej musí umět udělat. Život v jednom spěchu, shonu, ve zvyku „všechno dělat na poslední chvíli“, připravuje dítěti neurózu.

Hodiny tikají tiše a klidně: měly by nás vést ke klidu. Srdce buší lidským tepem: má nás vést k času v lásce. Je velkým problémem ranní modlitba – a modlitba vůbec! Ale rodina je nejkrásnější při společné modlitbě. Je třeba se učit žít liturgický rok i v rodině.

Rodinný čas vyžaduje *pevnost*. Přesně vstávat a hlavně přesně jít spát. Výjimka musí zůstat výjimkou a ne se stát pravidlem. To platí pro děti i pro rodiče. Pnocování je proti Božímu času: Tvůrce dal den k práci a noc k odpočinku. Porušování Božího pořádku se pak mstí. Nejvíce zase na dětech.

Je *čas práce a zábavy*. Potřebujeme rodiče, rodiče, kteří budou učit děti pracovitosti. Dnes rodiče s nebývalou měrou pracují s dětmi – aby dítě prospívalo ve škole. Ale málo učí dítě pracovitosti, solidnosti a přesnosti.

Dnes si děti nehrají, ale užívají hraček. Mají hodně, velice hodně hraček. Slouží víc k tékavosti, než k zábavě a hra-

ni. Televize krade čas dětem i rodičům. Ukládá mlčení, ale neučí mluvit, komunikovat. Manipuluje s malými i velkými. Budeme mít zmetky jako TV.

Čas rodičů je dělen mezi zaměstnání a děti. Dělení má neblahé důsledky. Pokud není velká nutnost, neměla by být matka dělnicí o třech směnách: zaměstnání, rodina, domácnost. Je třeba uvážit, kdo tím získá, kdo a co ztratí. Nejhorší je případ matky, kterou domov „nebaví“. Otcové to dělají častěji, než matky. Když tak žijí oba, je to katastrofa!

Bože, ty jsi Pánem času, Pánem našich životů.

Buď naše svědomí, uč nás zpytovat se, jak Tvého času užíváme.

Sešli svého Ducha lásky a řádu, aby naše hodiny, dny, týdny a roky nesly – s Tvou pomocí – ovoce, které bude trvalé.

Maria, Matko dětí a Královno našich rodin, uč nás životu domácímu. Svatý Josef, muži moudrý, věrný a znalý Božího života v rodině, oroduj za všechny naše rodiny. Amen.

Josef Zvěřina

Prof. ThDr. Josef Zvěřina
byl římskokatolický kněz, teolog, historik umění, filozof a vysokoškolský pedagog

PROROCI, KTEŘÍ PŘEDPOVĚDĚLI KONEC KATOLICKÉHO IRSKA

Katolické Irsko – takové, jaké jsme ho znali – padlo. Dřív, než bude možno prohlásit toto kulturní bojiště za zcela vyklizené, bezpochyby ještě dojde k dalšímu tichým změnám.

Například preambule ústavy, jejímž prostřednictvím irský národ uznává nejvyšší autoritu Nejsvětější Trojice, nyní působí zcela nepatřičně, stejně jako články, které vyjadřují katolické sociální učení, nebo ochrana ideálu mateřství, které už bylo dávno svrženo z piedestalu. Prezidentská přísaha se také jeví jako nevhodná pro zemi, která si váží každého vyznání a ve výsledku vlastně žádného.

Kdo však ví? Jakási neurčitá, zbytková zbožnost může Irům zabránit v tom, aby ze své moderní ústavy zcela vyškrtli svou starobylou víru. A v určitém okamžiku by se mohlo stát, že společnost už bude znavena nekonečným počtem referend. Podobně se může irská společnost na nějakou dobu silně přimknout k některé svátosti, ale spíše jako k užitečnému přechodovému rituálu při absenci čehokoli jiného. A také bude stát určitý čas, námahu a bolest, než se církev oddělí od vzdělávacího systému nebo se alespoň dosáhne nějakého méně násilného *modu operandi*.

Ale fakta zůstávají. Katolické Irsko padlo. Bum!

Jakkoli náhlé a dramatické se jeví události posledních let, pravdou je, že Irsko s ústavou z roku 1937 bylo po celá desetiletí v defenzivě. Odhalení zneužívání nezapůsobila jako výstřel startovací pistole, ale jako urychlovač pochodu sociálních dějin. A to, co se kdysi mohlo jevit jako epochální vítězství irského katolicismu, jako například papežská mše ve Phoenix Parku v roce 1979, se ukázalo jako smrtelné křeče odcházející moci, klamná vítězství katolicismu dosažená na konci dlouhého, sebezničujícího ústupu.

Někteří spisovatelé však pochopili už dávno předtím, co se odehrává. Ještě než skončila 50. léta 20. století, veliký

Foto: Hauke Steinberg / flickr

Prostřednictvím preambule ústavy irský národ uznává jako nejvyšší autoritu Nejsvětější Trojici.

Patrick Kavanagh napsal krátkou satirickou báseň „*House Party to Celebrate the Destruction of the Roman Catholic Church in Ireland*“. Píše v ní o tom, jak se na jednom z honosnějších předměstí Dublinu sešla skupina lidí u příležitosti vydání knihy napadající katolicismus. Kniha, kterou hosté na večírku oslavují „se záchvaty smíchu“, si získala vřelé, pochlebovačné recenze a zároveň vyvolala nelibost církve, „zlobu umírající obludy“. Hostitel Seamus hledí na autorku s dojetím. „Jansenistické kněžství tohoto národa“ zahynulo její rukou. Ona je „irský Voltaire“, vykocká.

Zdá se, že Kavanagh intuitivně poznal, že ač to v Irsku v 50. letech navenek nevypadalo, že by se mnohé změnilo, ve skutečnosti špičky společenských tříd ur-

čující obecně přijímané názory a sídlící v části hlavního města známé jako Dublin, se nadobro změnilo. Ve skutečnosti začalo vyhošťování katolicismu na periferii společnosti a nakonec jeho cesta na samý okraj útesu. V závěrečných verších básně tak Kavanagh činí obrat, odklání svůj reflektor od městské smetánky a posvítí do „vzdálených farností V Corcu a Kerry“, kde, jak píše, „staří kněží chodili bez domova na zimním povětří“.

Zdá se, že děj knihy *Dopisy irského faráře* (1972) je zasazen kamsi poblíž hranice hrabství Cork a Kerry. Keane (1928 – 2002) byl významným rodákem z hrabství Kerry, pocházel z města Listowel. Jeho nejznámějším dílem je pravděpodobně hra *The Field* (1965), která byla v roce 1990 úspěšně zfilmována s hvězd-

TRADICE OTCŮ

ným obsazením v čele s Richardem Harrisem a Johnem Hurtem.

Dopisy píše otec Martin O'Mora. Náznaky v textu napovídají, že popisované události se odehrávají od poloviny do konce 60. let. Ve světě, který Keane vytváří, je farář jakýmsi hlavním oprávněným, kterého lidé volají, aby je zachránil před zlými následky klevet, nevěry, hlouposti, pokrytectví, chlípnosti a nezaměstnanosti. Zve ho také ministerstvo školství, aby se nezhroutil místní školský systém, ačkoli za svou pomoc farář nedostane žádnou odměnu: „Úkolem kněze je řešit tyto problémy,“ píše P. O'Mora. „Nikdo jiný to neudělá.“

Jednou z největších pohrom, které musí krotit, je opilství. Svému synovci Joeovi, jenž se připravuje na kněžství, říká, že pití je báječná věc, pokud se provozuje s mírou, ale „když nasává bezohledný nebo sobecký manžel, způsobuje tím nešťastné manželce trápení. My Irové máme mnoho ctností, ale také spoustu chyb. Kdybych byl požádán, abych uvedl naši největší nectnost, ukázal bych prstem na opilého manžela.“ (John B. Keane byl shodou okolností hospodským a zároveň spisovatelem)

Dopisy irského faráře jsou útlou knížkou plnou vtípů – z nichž některé jsou velmi vydařené – o irských kněžích a vyprávěných kněžích. Prolná se v ní patos a fraška způsobem typickým pro Keanea (ačkoli jednou či dvakrát mu dochází dech a neodolá lacinějším, grotesknějším posměškům). P. O'Mora, kterého stvořil, je tvrdošíjný, ale zároveň vtípný; vzteklý, ale také šlechetný; vždy připraven vést spor, ale také odpouštět; a je tolerantní vůči pošetilému jednání včetně sexuálních eskapád. V dalším z mnoha dopisů adresovaných synovci studujícímu v semináři píše o studu, který jako mladý kněz pocítoval, když večer načapal „dvojice na námluvách či párečky milenců na pěšinkách a na místech daleko od cesty“. O'Mora je neústupný, když je dotázán na svůj vztah k nejvyšší autoritě papeže a kanonického práva. Jeho úvahy z něj vycházejí jako bruceňák mísený s tichými náznaky lidskosti a uvědomění si své jedinečnosti. „Vzepřít se papeži znamená zničit význam autority s ctnostmi, které se k ní pojí, jako je myšlenka pokojného

soužití, myšlenka pravé a trvalé lásky, výchovy rodiny, vlastně všech ctností.

O'Morova slova jsou ozvěnou známé Odysseovy řeči o řádu z Shakespearovy hry *Troilus a Kresida*:

Když se zhroutí řád,
po jehož stupních jako po žebříku
stoupáme k nejvyšším metám,
je konec našich snah.

Obce, školy, cechy, obchod se vzdálenými zeměmi a právo dědické,
výsady rodu a věku,
královská koruna, žezlo a pocty –
to všechno stojí na principu řádu.

Zrušte ten řád, jen povolte tu strunu,
a nastolíte nesoulad a svár.

Spoutané vody řek se pyšně nadmou,
z břehu se vylíjí a promění
celou pevnou zem
v rozmáčené bahno.

(Překlad: Martin Hilský)

Kněz píše o lidech, kteří zpochybňují autoritu a tradici: „Možná mají i částečně pravdu. A co má být? Všichni máme zčásti pravdu, i když se naše názory liší. Žádná naše myšlenka není totožná více, než jsou totožné naše tváře a těla, ale pokud jsi údem katolické církve, neexistují dvě rozdílné cesty. Ta je první i poslední autoritou. Je univerzální.“

Tato neochvějná oddanost nejvyšší autoritě se projeví, když se P. O'Mora dostane do konfliktu s místním lékařem (který nemá čas zabývat se „dik-tátorským duchovenstvem“) ohledně budoucnosti dvojčat narozených mladé, neprovdané katoličce. Dvojčata byla předána do péče řeholnicím kvůli obavám z ostudy a z trestu, který by rodina mladé matce uštěďřila. O'Mora usuzuje – mylně, jak se později ukáže – , že lékař plánuje domluvit adopci dětí protestantskými manželi. V tom, co následuje, se nachází silný, možná až hrubý prvek frašky, ale Keane mistrovsky zinscenoval O'Morovo naprosté podřízení se autoritě svého biskupa – a ve výsledku svého oponenta.

Neprátelství mezi knězem a lékařem se však znovu rozhoří v hádce o to, zda dovolit Rosie, chudé ženě s násilnickým manželem, které O'Mora dříve zachránil život, používat antikoncepci. Farářova neústupnost v této věci stojí za zamyšlení. Navzdory tomu, že irští biskupové

**Ze spisu „O jednotě církve“
(De catholicae Ecclesiae unitate),
nejobsáhlejšího díla sv. Cypriána,
biskupa a mučedníka (†258)
Caput XXIV. Pax amanda est**

Napomíná nás Duch svatý a praví: „Co je to za člověka, který touží po životě a miluje viděti dobré dny? Zdrž jazyk svůj od zlého a rty tvé ať nemluví lstivě lži. Odvrát se od zlého a čiň dobré, hledej pokoj a zachovávej jej.“ (Ž 33, 13, 15)

Mír hledati a zachovávatí má syn pokoje, od zla svárů má zdržovati svůj jazyk ten, který zná a miluje pouto lásky. Mezi své božské příkazy a spásné naučení přidal Pán, jsa už blízek utrpení, řka: „Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám.“ (Jn 14, 27)

Tento odkaz nám dal, všechny dary svého slibu, všechny odměny v pokojném životě nám přislíbil. Jestliže jsme spolu dědici Kristovými, v Kristově míru zůstaňme. Jestliže jsme synové Boží, máme být pokojní. „Blahoslavení pokojní, neboť oni synové Boží slouiti budou“, praví. Synové Boží mají být pokojní, pokorného srdce, upřímní v řeči, v lásce svorní, věrně k sobě připoutání svazky jednomyslnosti.

byli považováni za neúprosné, bylo jejich prohlášení po vydání encykliky *Humanae vitae* pozoruhodně mírné, aniž by však byl jen o píd' ustoupili od samotného jejího učení. Biskupové dávali najevo, že si uvědomují, že ne každá snaha držet se církevního učení bude úspěšná, že ne každý případ bude jasný a prostý a že svátost smíření je tu proto, aby zhojila jakoukoli roztržku mezi věřícím a jeho vírou, k níž došlo v důsledku učení o antikoncepci (které přesto zůstává pravdivé). Nezdá se však, že by P. O'Mora tuto jemnou nuanci v hlasu autority postřehl. Postaví si hlavu a dojde k tragédii.

Kněz ví, že ho jeho skutky budou navždy pronásledovat: „Většina Rosiiných dětí musí do sirotčince. Udělám vše, co je v mých silách, ale ani všichni kněží na světě nenahradí matku.“ Mladý kaplan, kterého má O'Mora rád a váží si ho, se na

něj začne dívat úkosem. Přesto má pocit, že nemohl dovolit užívání antikoncepce: „Existuje přirozený zákon a ignorovat jej znamená ignorovat Boha.“ Uvědomuje si, že důsledkem jeho postoje bude „strašlivý kříž, který bude těžké nést, ale nestal jsem se knězem proto, abych činil jen krátkodobě populární rozhodnutí. Soudit mě bude Bůh a já jeho soud přijmu v plnosti.“

Podle Heinricha Bölla (1917–1985), německého prozaika a nositele Nobelovy ceny, který po řadu let trávil se svou rodinou léto v domě na ostrově Acaill, příchod antikoncepce do Irska znamenal pohromu.

Böll to v roce 1954 napsal ve svém *Irském deníku*. V první kapitole, v níž autor popisuje, jak s manželkou a dětmi cestují na trajektu z Liverpoolu do Irska, převládají autorovy vnitřní úvahy o tom, jak se Irové spoléhají na zavírací špendlíky, a vnější zaslechnuté zábavné a napjaté rozhovory kněze s mladou emigrantkou, která se vracela do Galway navštívit své rodiče. Tato mladá žena nevěří v „pohádkové Irsko“. Pracuje jako servírka a vidí, „kolik žen Kathleen ni Houlihan posílá do Londýna“.

Nevěří ani v Boha, ale když se vrací domů, chodí do kostela, aby neznepekovovala své rodiče. Potom mluví o 36 vnučatech své babičky: kolik jich zůstalo v Irsku, kolik jich odešlo do ciziny. V tom okamžiku se kněz, který do té doby většinou neřekl více než „mé dítě, mé dítě“, trochu rozpovídá: jsou země, říká tiše, „které vyvážejí hygienu a myšlenky na sebevraždu, jaderné zbraně, kulometry, automobily...“

„Ach, já vím,“ ozve se ten tichý, čistý dívčí hlas, „o tom všem vím: Mám bratra, který je knězem, a dva bratrance. Ti jediní z celé naší rodiny mají auta.“

„Mé dítě...“

„Zkusím teď chvilku spát. Dobrou noc, otče. Dobrou noc.“

A tím ten krátký rozhovor skončil.

Irský deník je živé a impresionistické dílo s rozmarnými, a dokonce fantaskními exkurzemi. Je krátký, a tudíž selektivní, nicméně nepřidává se ani na jednu stranu. Autor si nenasazuje smaragdově zbarvené brýle, ale ani nemá zájem nikoho zesměšňovat.

Foto: wikimedia.org

Klíčem k *Irskému deníku* se zdá být Böllovo instinktivní přijetí toho, že věci mohou být jiné, když se dostanete až na samý otlučný konec Evropy, za nímž se nachází už jen širé moře. Irsko bylo skutečně místem, kde bylo „možné hrát si na záškoláka Evropy“. Když všechna velká města na kontinentu, a dokonce i Dublin, zahalila noc, nad oceánem na západě stále ještě bylo světlo a možná teprve ožíval oheň ze spalované rašeliny.

Böll také oceňoval velkou a zároveň strašnou pravdu o Irsku 50. let: velká část národa byla doslova někde jinde, v diaspoře roztroušené po anglicky mluvícím světě, a nechávala za sebou propastné trhliny v každé rodině, vesnici a celé společnosti opíjející se zármutkem nad touto ztrátou.

Při tom všem Böll nebyl jenom nestranným pozorovatelem. Vytvořil si hlubokou vazbu k této zemi, kterou v 50. letech objevil. V roce 1967 se však situace změnila a on byl dojatý, když k novému vydání *Irského deníku* připojoval nový doslov. Zde začínají mohutné změny. Irsko nyní „dohnalo dvě století a přeskoči-

lo dalších pět“; a největší a nejnešťastnější předzvěstí změny byla věc, která začala trýznit P. O'Moru: antikoncepce.

Böll ví, že bude kritizován, uznává oprávněnost tvrzení svých kritiků, ale přesto se neostýchá sdělit svůj názor:

Do Irska si nyní našlo cestu cosi zlovestného, to, co je známo jako Tabletky – a právě to mě zcela ochromuje: vyhlídka, že se v Irsku bude rodit méně dětí, mě děsí. Já vím, mně se to lehko říká a je pro mě snadné přát si, aby se rodily velké počty dětí: Nejsem ani jejich otec ani jejich vláda. A nebudu se s nimi muset loučit, když se mnohé z nich vydají do emigrace. Nikde na světě jsem neviděl tolik milých a tak přirozených dětí; a když teď vím, že Její Veličenstvo Tabletky dokáže to, co se nepodařilo všem Veličenstvům Velké Británie – totiž snížit počty irských dětí –, nepřipadá mi to jako důvod k radosti.

Navzdory svým obavám Böll dospěl k názoru, že víra Irů nakonec přetrvá.

Patrick Kavanagh a John B. Keane, kteří byli lépe naladěni na silici ozvuky v irské společnosti, jí předvíдали jiný

Foto: Roy / flickr

osud. Hostinský a dramatik z Kerry a farmář a básník z Monaghanu cítili, že během několika desetiletí se bude přítomnost církve v irských mravech a institucích – jak to v roce 2009 vyjádřil spisovatel Theo Dorgan, rodák z Corku – podobat „dýmu ve vichřici, prachu ve větru“.

Díky Keaneovi si můžeme poslechnout, co říkali a co si mysleli Kavanaghovi „kněží bez domova, kteří chodili

v zimním povětrí“ (a snad i to, co si mysleli kněží křižující irské moře na trajektech, jako ti, s nimiž se setkal Heinrich Böll). Keaneův P. O'Mora ví, že hra brzy skončí. Vidí pokles účasti na „misích“ (kdy dvojice kněží, obvykle redemptoristů, na týden přicházela kázat do irské farnosti). Slyší, že se opovržení a výsměch, který se ještě v 50. letech omezoval jenom na dublinské salony, jak to ve své satíře zachytil Kavanagh, koncem 60. let

šíří do venkovských farností, kdy „každý floutek poflakující se po ulicích“ kritizoval církev za to či ono.

Kdy začal tento úpadek? P. O'Mora předkládá teorii o papeži Janu XXIII., z níž je cítit závan zmatku, rozpaků a zoufalství:

Myslím, že starý Jan věděl, co dělá, když zaujal otevřený, liberální přístup. Věděl, že mnozí budou tento přístup považovat za příležitost prosazovat zmírnění postoje církve k mnoha kontroverzním záležitostem. Na závěrečných, nezapomenutelných řádcích *Dopisů irského faráře* P. O'Mora rozjímá o tom, co čeká „staré, šedivé brachy“, jako je on sám. Pročítal jsem ty řádky mnohokrát a nejsem si jistý, zda měl Keane v úmyslu, aby tento kněz působil jako pošetilý zpátečník, nebo – což by bylo ještě více šokující – jako prorok. Anebo paradoxně jako obojí: „My jsme zdravé jádro, Joe, vychovaní kanonickým právem. Naším posláním je stát pevně a vytrvat, ať se děje cokoli. Možná se teď zdá, že nedržíme krok a že je mnoho lidí, kteří by řekli, že svět už nebude podle našeho gusta. Ale mýlí se, věř mi, Joe. Až nastane plnost Božího času, svět bude v náрку volat lidi, jako jsme my.“

Jak na vás působí?

*Michael Duggan
Catholic Herald
Přeložil Pavel Štíčka*

MY SE SMĚJEME, ONI VLÁDNOU

Ani sebešikovnější fejetonista nevystihne absurdnost úvodní modlitby republikána Emanuela Cleavera na nedělním 117. zasedání Kongresu. Cleaver, metodistický pastor, ukončil svou modlitbu za mír v zemi slovy „ve jménu monoteistického Boha, Brahmy a ‚Boha‘ mnoha různých vyznání, známého pod mnoha jmény. Amen a awoman.“ (Anglické „woman“ [žena] tu je míněno jako genderově korektní protějšek k „men“ [muži] z „amen“ – pozn. překl.) Není pochyb o tom, že se

pak shromáždění kongresmani pustili do práce na awomendments (zkomolenina angl. „amendment“ [dodatek], aby v něm místo „men“ [muži] bylo „women“ [ženy] – pozn. překl.) k důležitým zákonům.

Takových hlášek by šlo vymyslet bezpočet. Ale říkám si, o jaký smích tady jde: Smějeme se s důvěrou, že Američané toto šílenství časem překonají? Nebo to je spíš trpký smích, známý národům, které si už dávno zvykly na absurdní vládu nad sebou? Ještě před dvěma či třemi lety

bych si vybral první z těchto možností, dnes se však kloním spíš k té druhé.

Jinými slovy, obávám se, že ani toto nepomine – rozhodně ne za mého života. My se smějeme, oni vládou.

Absurdní režim takovéto „politické uvědomělosti“ s jejím mrzačením jazyka a tvrdým popíráním reality možná jen upevní a rozšíří svou vládu, nehledě na naši důvěru, že rozum nakonec musí prorazit a probudit národ. Jak na Twitteru vtipně poznamenal Adrian Vermuele:

Emanuel Cleaver. Foto: cleaver.house.gov

„Lidé, kteří sledovali, jak mnohé elitní instituce v reálném čase stále běžněji používají a propagují absurdní tvar ‚Latinx‘, jsou v šoku nad ‚Awomen‘. Brzy se objeví ve vašem slovníku!“ („Latinx“ je genderově neutrální tvar angl. označení Hispánců, kde koncovka -x nahrazuje španělské rodové koncovky -o/-a – pozn. překl.)

Je to tak. Cleaverovu modlitbu demokratická většina sněmovny výmluvně spojila s návrhem odstranit ze sněmovních pravidel všechny výrazy, které nejsou „genderově inkluzivní“, zejména slova „otec, matka, syn, dcera, bratr, sestra“. Mají být nahrazeny pojmy jako „rodič, dítě, sourozenec, rodičův sourozenec“ a podobně. Nesmysly ze seminářů kritické teorie devadesátých let teď ovlivňují oficiální politiku dolní komory Kongresu.

Konzervativci a ti, kdo byli dříve známi jako liberálové hlavního proudu, se dřív smáli nesrozumitelnému vyjadřování a abstraktním blábolům propagovaným lidmi jako Judith Butlerová; nyní ovšem žijeme v kultuře rozlišování mezi pohlavím a genderem, víceméně určované jedinci typu Butlerové a jejich omezenějšími přísluhovači v médiích, Hollywoodu a personálních odděleních.

Je možné, že liberalismus ve své nynější podobě nabývá na účinnosti a revo-

lučnosti právě proto, že se sám cítí nejistý, kdy ho ohrožují jeho vlastní absurdity a vnitřní rozpory i globální levicová či pravicová reakční hnutí. Tuto tezi jsem dlouho zastával. Avšak třebaže je pravdivá, nemusí vylučovat možnost vleklého režimu „politické uvědomělosti“, schopného izolovat své elity od kritiky zdola a trestajícího nesouhlas ve svých elitních řadách.

V tomto scénáři nezáleží na tom, zda masy nad awoman a zrušením „maminiky“, „tatínka“ a „strýce“ ve Sněmovně reprezentantů zuří, nebo se smějí: obrovské nerovnosti v rozložení bohatství a nadvláda korporací (od koronavirových lockdownů nesmírně aktivních) znamenají, že rovnováha sil je příliš vychýlená, než aby umožňovala nějaký smysluplný masový odpor. Ekonomicky nejistá pracující střední třída bude přežívat s pomocí státní podpory a nacházet určitou útěchu v pornografii a povolených drogách.

Názor elit se mezitím projevil jako zcela ovlivnitelný cenzurou ze Silicon Valley (tj. např. na Facebooku či Twitteru – pozn. překl.) a „tlakem vrstevníků“, jemuž jsou zvláště elity vždycky náchylné podlehnout. Vezměte si například cenzuru článku z deníku *New York Post* s choulostivými informacemi o Hunteru Bidenovi. Facebook a Twitter nejenže pod falešnými záminkami zakázaly

šíření významného novinového článku; šokující bylo, že většina novinářů tuto cenzuru vítala jako nutnou pro „zdraví demokracie“.

Řádně politicky uvědomělí náruživí uživatelé Twitteru s jeho modrým schvalovacím „razítkem“ mohou jeden den prohlašovat, že roušky jsou v boji s novým typem koronaviru přinejmenším zbytečné – a další den vehementně zastávat opačný názor, přičemž publicistické servery jako Vox zacházejí tak daleko, že mažou své dřívější příspěvky, které nošení roušek odsuzovaly. Masová shromáždění se rovnají vraždě – s výjimkou protestů s heslem *Black Lives Matter* (Na černých životech záleží), které jsou „prakticky povinné jako součást veřejné morální hygieny“, jak nedávno poznamenal Jacob Siegel. Gender je společenský konstrukt – ale někteří lidé mají také vrozené tušení svého „pravého“ genderu, který je v rozporu s jejich tělesným pohlavím.

Komunismus samozřejmě požadoval, aby jeho stoupenci zastávali podobné absurdity, což vypovídá ve prospěch názoru Ryszarda Legutka (a před ním Solženicyna), že komunismus a liberalismus jsou dvojčata zplozená týmž světovým názorem. Někdo by mohl najít útěchu v tom, že sovětský komunismus se přece po sedmdesáti letech zhroutil. Pesimističtější pohled je, že sedmdesát let je dlouhá doba a politbyro nemělo bohatství a technologickou zdatnost, jakými vládou Jack Dorsey, Mark Zuckerberg a Jeff Bezos.

My se smějeme, oni vládou.

Sohrab Ahmari

First Things

Přeložila Alena Švecová

Sohrab Ahmari
redaktor rubriky v *New York Post* a autor
chystané knihy *Unbroken Thread*

ČTENÁŘSKÝ DOPIS

Voják se stará, voják má. Tak se to alespoň říkalo u oddílu vojenských raket, kde jsem byl před mnoha lety na vojně.

Toto pořekadlo mne napadlo v době nedávné, když nám zavřeli kostely a kdy mne televizní přenosy až tak moc duchovně neuspokojily.

A tak jsem vyrážel noční tmou z místa bydliště abych dojel do místa X, kde v liduprázdném kostele při dvou svíčkách a jedné žárovce sloužil kněz mši svatou podle mimořádného ritu, tedy podle míšálu z roku 1962.

Po mnoha letech jsem si osvěžil latinu, od dob studií již značně zaprášenou a to celé teď píšu jen proto, abych se svěřil se svým pocitem, že to totiž byl pro mne řádný duchovní kopanec do hlavy.

Všechna ta vznešená gesta, hluboké úklony, ta pokorná Bohu – SLUŽBA konaná pouze šeptem – to vše na mne působilo jako dávno zapomenuté zjevení. A znovu jsem přemítal o tom, jak otcové tridentského koncilu pečlivě, pokorně a zodpovědně petrifikovali posvátnou liturgii pro budoucí časy. (Mimochodem – moje babička vychodila pět tříd obecné školy a potom hospodyňskou školu, takže nic moc – ale uměla mešní kánon od Hanc igitur ještě ve stáří nazpaměť a rozuměla tomu, takže výmluvu na nesrozumitelnost latiny odmítám).

Vzpomněl jsem si na své mládí, kdy jsem ještě s rodiči zastihl konání zřejmě posledního slavného Božítelového průvodu v jedné zapadlé vesničce na Vysočině, než to komunisté zakázali. Šlapali jsme rozblácenou návsí, rozježděnou traktory a mně ty přímluvy „od moru, hladu a války“ nebo „od krupobití, hromobití a záhubné bouře“ tehdy připadaly velmi nemoderní, ve srovnání s fábory vyzdobenou bránou nově vzniklého JZD. Ano, asi bylo zapotřebí modernizovat. (Paradoxní je však, že ty zmíněné přímluvy jsou po šedesáti letech zase dost aktuální.) Nejsm si jen jist, zda se církev od té doby modernizovala opravdu ve všem všudy správně. Jestli jsme se nesnažili na brány církve také občas jen věšet třepetalky.

Po druhé světové válce asi bylo opravdu na čase něco málo aktualizovat a vstřícně podat válkou zraněné společnosti ruku. Ne-

Hans Memling: Poslední soud (cca 1433–1494)

mohu se však zbavit dojmu, že tato profánní společnost dokázala do této podané ruky pouze plivnout. Nemohu se zbavit dojmu, že současný myšlenkový proud, založený na víře, že Bůh je tady od toho, aby se staral o naše štěstí a jinak se nám do života moc nepletl, není až tak úplně křesťanský.

Zkuste si doma schválně malý experiment: Vezměte si Písmo svaté, najděte si Mt 25,3 a hned potom přeskočte na 27,18. Nebo Marka 14,26 a potom rovnou na 15,15, případně Lukáš 22,41 a hned potom 24,40.

Vyjde vám usměvavý Pán Ježíš, který nám zanechal památku na poslední večeři a pak se odebral do nebe. Jesus Christ Superstar! Takového Krista dnešní doba žádá, takového si zvolíme, odhlasujeme a budeme všichni happy – my i Spasitel! Vlastně, vždyť se nakonec spasíme sami, ne?

Celý život mám trochu potíže s texty svatého Pavla. Je pro mne příliš složitý a v některých aspektech málo srozumitelný. Ale i kdyby pro mne nenapsal nic jiného, stačil by mi 2 Tim a především 1 Kor 1,23! „My však kážeme Krista ukřižovaného.“ Samozřejmě také toho Krista, který káže, koná zázraky a večeři se svými učedníky. Ale také a především (sic!) toho Krista, který je zmlácen a poplíván, který má oko probodené trnovou korunou, který krvácí na kříži, jehož tělo je zkrouceno v křeči, jehož plíce otékají, srdce bije z posledních sil a mozek v hypoxické agonii do posledního okamžiku vnímá sumu nepo-

psatelné bolesti. Přečtěme si něco o patofyziologii smrti ukřižováním, uvědomme si onu sumu nevýslovné hrůzy a pochopme konečně, že tohoto a ne jiného Krista církev vždy hlásala a vždy hlásat musí. To je ono conditio, sine qua non!

Ježíš jasně řekl, že komu hříchy odpustíme, jsou odpuštěny a komu neodpustíme, tomu odpuštěny nejsou. Ale zajisté neřekl, že jsme povinni odpouštět šmahem, téměř masově a za všech okolností, případně že jsme oprávněni evidentní hříchy prohlásit a ustanovit za jednu z přípustných a rovnocenných norem. Takže se už vlastně o žádný hřích nejedná...

Obávám se, že pokud církev nechce do budoucna úplně ztratit tvář, bude se muset přestat jen sladce usmívat, ale bude muset trochu přitvrdit. Především vůči sobě samé ale také vůči svému okolí. Náboženství není folklór, Bible není totéž jako Erbenova Kytice a papež mávající z okna na Hod Boží není figurka pro turisty jako na pražském orloji.

Dies Irae nikdo nezrušil, jakkoliv tento text dnes moc nefčí. Takže potraty, euthanasie, organizovaný zločin, případně výstřelky kulturní avantgardy (viz causa Brno) směřující cíleně proti Duchu Svatému by měly být do budoucna jasně definovány jako „retenta sunt“ (Jan 20 ,23) a přenechána Soudci, který „est venturus, cuncto stricte discussurus“.

MUDr. Jan Toman

C. S. LEWIS A JEHO NEVLASTNÍ SYNOVÉ

Rozhovor s Douglasem Greshamem

Douglas Gresham je poslední žijící člověk, který dobře znal C. S. Lewise. Jako syn Joy Davidmanové sledoval rodící se lásku mezi jeho matkou a „Jackem“ i jejich manželství. Když Joy zemřela na rakovinu, plakal spolu se svým nevlastním otcem, a když manžel následoval svou ženu na hřbitov, vedl truchlící za rakví.

Joy Greshamová a C. S. Lewis. Foto: Mia / flickr

Na rozdíl od převládajících teorií Douglas tvrdí, že jejich sňatek byl především setkáním dvou vynikajících intelektů. Dokud nepotkala Jacka, nebyl v její blízkosti nikdo na stejné úrovni jako ona. Jako by do sebe zapadli.

V jednom nedávném interview mi Douglas řekl, že mnozí životopisci chápou Lewisovo manželství mylně. Ve své knize *Lenten Lands* vzpomíná na svůj život v Lewisově oxfordském domě, zvaném Kilns, se svým bratrem Davidem, svou matkou, Lewisem a Lewisovým bratrem Warniem. Kniha obsahuje bolestnou a působivou zprávu o smrti jeho matky i o posledních dnech C. S. Lewise a Douglas v ní uvádí důvěrné podrobnosti ze svého dětství, o tom, jak se přestěhovali z Ameriky do Anglie a jak se prohlubo-

val vztah mezi Jackem a Joy. Na rozdíl od převládajících teorií Douglas tvrdí, že jejich sňatek byl především setkáním dvou vynikajících intelektů. „Na světě toho nebylo mnoho, o čem by moje matka nevěděla,“ řekl mi. „Dokud nepotkala Jacka, nebyl v její blízkosti nikdo na stejné úrovni jako ona. Jako by do sebe zapadli. Myslím, že to bylo nevyhnutelné.“ Podle člověka, který je znal nejlépe, byla její hrůza nahánějící inteligence jedním z důvodů, proč mnozí z Lewisových přátel neměli jeho matku rádi. Warnie na-

proti tomu Joy zbožňoval.

Zatímco vztah mezi Lewisem a Joy Davidmanovou nepřestává fascinovat jak Lewisovy fanoušky, tak akademiky, mnozí opomíjejí skutečnost, že se tímto sňatkem stal Lewis otčímem. Avšak synové Davidmanové (jimž v době svatby bylo jedenáct a dvanáct let) se stali Lewisovými nevlastními dětmi a tyto vztahy pak utvářely poslední desetiletí jeho života. Knihu *Kůň a jeho chlapec* Lewis věnoval Douglasovi a Davidovi Greshamovým. Zatímco Douglas přispěl dvěma knihami – *Lenten Lands* a krátkým Lewisovým životopisem –, David z historických záznamů v podstatě zmizel. Například ve filmu *Krajina stínů* David Gresham vůbec nefiguruje. I v bratrově životopisu se krátce objeví jen několikrát.

David zemřel před několika lety v chráněné švýcarské psychiatrické léčebně a Douglas konečně prolomil mlčení o dosud neznámé stránce života v Kilns. Vyprávěl mi, že jeho nejranější vzpomínky se týkají bratra, jemuž byla později diagnostikována schizofrenie: „Když jsem byl malý, pořád se mě snažil zbavit. Trvalo to až do našeho dospívání.“ Svěřil se mi, že si vybavuje, jak „utíkal jako blázen nebo se chránil před svým v podstatě šíleným bratrem... Dokud žil, nikdy bych byl neřekl nic, co by mu ublížilo nebo by ho vyvedlo z míry, protože ač je to zvláštní, dál jsem ho miloval jako bratra. Když zemřel, plakal jsem.“

Navzdory konjunktuře podomácku vyrobených Lewisových životopisů a nekonečnému teoretizování o posledních letech jeho života si Douglas nechával pro sebe, že se Lewis usilovně snažil svému duševně nemocnému nevlastnímu synovi pomoci. „Nikomu jsme o tom neříkali,“ pověděl mi. „Jediným důvodem,

David, Joy & Douglas Gresham in 1953

Foto: mereinkling.net

Vyrůstal jsem u něho a mohu vám říct mnohem víc než kterýkoli z těch životopisců.

proč o tom teď mluvím, je to, že by lidé měli vědět, co Jack snášel i co snášel Warnie a jak hrdinně si v tom počínali.“ Dodal, že je načase, „aby lidé pochopili, čím Jack a Warnie procházeli. Jack a Warnie nevěděli, co si k čertu počít.“

„Náš strýc, matčin bratr Howard v New Yorku, Davidovi dovolil, aby za ním přijel a nějaký čas u něho bydlel,“ řekl mi Douglas. „Nevěděl, s čím se David narodil, ale byl to velice nadaný a známý newyorský psychoterapeut a psychiatr.“ Když David bydlel u Howarda, vyvstaly mezi nimi neshody a David nakonec odešel. Po letech se Douglas vypravil Howarda navštívit. „Howard si mě vzal stranou a řekl mi: ‚Myslím, že bys měl vědět, že jsem u tvého bratra diagnostikoval paranoidní schizofrenii s nebezpečnými projevy.‘“ Howard Davidovi nabídl léčeni, ale David odmítl. Poté už u Howarda nebyl vítaný.

Douglas mi vyprávěl několik bizarních příhod. „Hodně rychle jsem se naučil bojovat; naučil jsem se velice rychle utíkat,“ vzpomínal. „Například jsem jednou odpoledne vyšel z kuchyně (v Kilns)... Když jsem prošel klenu- tím cihlovým průchodem, něco na mě

špláchno, a byl jsem celý od benzínu. Stál tam můj bratr a snažil se škrtnout sirkou, aby ji na mě hodil. Kopl jsem mu do zá- pěští tak silně, že jsem mu ho málem zlomil. Sirkvy vyletěly do vzduchu a já vzal nohy na ramena.“ Douglas mi sdělil, že takové věci byly poměrně běžné. „Neměl jsem snadné dětství,“ vyprávěl. „Jack pro Davida dělal, co mohl. Usilovně se mu snažil pomoci, jak jen uměl – choval se k němu laskavě, mírně, prostě báječně.“

„Jack mému bratrovi pomáhal v nej- různějších těžkostech s učením a podob- ně,“ pokračoval Douglas. „Když se můj bratr rozhodl, že se místo křesťanem stane židem – předtím už prošel islá- mem a vyzkoušel buddhismus –, Jack se vynasnažil opatřit mu zvláštní nádo- bí, aby si mohl vařit svoje vlastní košer jídlo, a v židovském obchodě v oxford- ské tržnici mu sháněl košer potraviny.“ Douglasovými slovy, „Jack byl ochoten udělat pro toho chlapce všechno, co bylo v jeho silách, a nic z toho nebylo přijato... nebo to přijato bylo, ale David za to nikdy nebyl vděčný. Prostě byl mentálně a emocionálně těžce postižený a takovým i zůstal.“

V dopise Williamu Greshamovi, otci

obou chlapců, který žil v Americe, Lewis o těchto těžkostech moc otevřeně nepsal: „Oba jsou milí a je s nimi dobré poříze- ní – jen kdyby spolu začali líp vycházet.“ William – veterán španělské občanské války a po zásluze úspěšný spisova- tel – chlapce v Kilns na Lewisův popud navštívil krátce po smrti Joy roku 1960. David však neměl zájem trávit s otcem čas. Krátce poté se William v USA zabil, když mu byla diagnostikována rakovina jazyka. Poté, co 22. listopadu 1963 zemřel Lewis, ztratili Douglas a David během tří krátkých let svoji matku, otce i otčima.

Po Jackově smrti šel Douglas byd- let k žurnalistovi Jeanu Wakemanovi. (Také J. R. R. Tolkien, s nímž se setkal na schůzkách Inklingů, kam ho Lewis jako chlapce často brával, mu nabídl, že ho vezme k sobě, pokud by potřeboval ubytování.) Warnie, který oplakával Joy a svého bratra, nakonec podlehl alkoholi- smu, jemuž se tak dlouho bránil. Gre- sham říká, že po Jackově smrti už War- nieho nikdy neviděl střízlivého. David se začal protloukat na vlastní pěst a jeho duševní choroba ho sužovala celý život.

„Jako by nikdo nevěděl, že David vů- bec existoval,“ prohlásil Gresham. „Jako by úplně zmizel z povrchu zemského... Například Jackovi životopisci, na které jsem narazil, se o mém bratrovi téměř nezmiňují.“ Podle Greshama to svědčí o tom, že tyto životopisci nepátrali pří- liš do hloubky. „Vyrůstal jsem u něho a mohu vám říct mnohem víc než který- koli z těch životopisců.“ Možná je načase, aby Douglas Gresham vzal pero a papír a všechno to sepsal.

Jonathon Van Maren
First Things
Přeložila Alena Švecová

Jonathon Van Maren
řečník, spisovatel a aktivista hnutí pro život

JAKOBY SE VYTRÁCEL ZDRAVÝ ROZUM

„Dvojitý metr při posuzování politických incidentů je dnes už takový, že i zkušenému pozorovateli bere dech. A nevysvětlíme to zvláštnostmi jedné země, táhne se napříč Západem. Pochopitelně odsuzujeme hulvátství a přitom se nevědomky stáváme roztleskávači reálných nepřátel svobody,“ napsal v *Echo24* Daniel Kaiser, náš pravidelný čtenář. Komentář se věnoval událostem v USA, ale nezapomněl na německou historickou paralelu. Tzv. „stoupenci prezidenta Donalda Trumpa“ – podle médií s cílem znemožnit převzetí úřadu zvoleným Joe Bidenem – násilně vnikli do budovy amerického Kongresu. Obraz v médiích přinášející takřka v přímém přenosu evokoval dojem, že je Amerika ve válce. Neozbrojení (!) demonstranté to schytali ze všech stran. „Designovaný americký prezident Joe Biden vetřelce označil za ‚teroristy‘, což je překvapivě silný slovník od reprezentanta strany, která se vyhýbala použít ostřejší slovo v případě ozbrojenců z Antify a stoupců hnutí *Black Lives Matter*, když loňským květnem počínaje řadu týdnů demolovali centra amerických měst a přitom skutečně terorizovali místní živnostníky, obyvatele a pak i příznivce Donalda Trumpa (...)“ připomíná Kaiser.

Nám geograficky bližší Německo připomenul spisovatel Rod Dreher, když „sám konzervativní antitrumpovec, který ‚útok na Kapitol‘ odsoudil obratem a bez různých ale, tuto reakci přirovnává k požáru Říšského sněmu v Berlíně na jaře 1933. Domněnka, že požár připravili sami nacisté, je nasnadě, ale historici pro ni nikdy nenašli důkazy. Nesporné je, že Hitler a spol. požáru, který v liduprázdné budově

Letošní Tříkrálová sbírka: „Pane online, jste doma?“ Foto: brno.charita.cz

neměl šanci někoho připravit o život, využili k hysterické propagandě a naprosto přepjatému úderu proti levici,“ konstatuje Daniel Kaiser. Zdá se, že přitahuje. Lidé se houfně stěhují ze sociálních sítí do „bezpečnějšího“ prostředí ne tak běžných aplikací. Ale na některé z nich dopadla fatwa liberálů. Týká se to např. sociální platformy Parler, kterou z internetu prakticky vymazala velká trojka Amazon, Google a Apple, pod záminkou „nevhodného obsahu“. Na českých sítích se pak rychle objevila známá fotografie Milady Horákové při výpovědi u soudu s červeným sdělením, že „porušila zásady komunity“. Jakoby se vytrácel zdravý rozum.

Kdo miluje módu, koupí si třeba časopis *Vogue*. Ten se stal předmětem ostré kritiky pro návrh titulní stránky únorového čísla. Fotografie americké

viceprezidentky Kamale Harrisové „je příliš světlá, to je neuctivé,“ sdíleli své emoce kritici nasvícené fotky. A deník *Le Figaro* v jednom článku varuje před totalitou na univerzitách. Malé buňky stoupců poučení Francouzů s bílou pleť o tom, že v podstatě už jen prostou existencí ve škole propagují rasismus a měli by si to uvědomit, pracují na prestižní pařížské univerzitě Sciences Po Paris. Dobrá vůle najít v tom jakousi vyváženost ale skončila na mrtvém bodě. Prezident Národního svazu studentů Francie (UNEF), který je tradičně levicově orientovaný, uvádí: „V minulosti jsme se s nimi pokoušeli spolupracovat, ale není to možné,“ sdělil Thomas Le Corre. „Jak chcete spolupracovat s lidmi, kteří ti říkají, že jsi běloch, proto se nesmíš účastnit diskuse?“

–zd–